

Prediction of marital satisfaction via emotional and spiritual intelligence

Satkin M. *MSc*[✉], Fathi-Ashtiani A. *PhD*¹, Ghahvehchi-Hosseini F. *MSc*¹,
Allahverdi S. *BSc*²

[✉] Behavioral Sciences Research Center, Baqiatallah Medical Sciences University, Tehran, Iran

¹ Behavioral Sciences Research Center, Baqiatallah Medical Sciences University, Tehran, Iran

² Psychology Department, Azad University of Tehran Markaz, Tehran, Iran

Received: 2013.11.20 Accepted: 2014.4.11

Abstract

Introduction: Couples' satisfaction with marital life is of critical importance for family. The current research aims to predict marital satisfaction in terms of spiritual and emotional intelligence.

Method: This is a correlational study and statistical universe included all married people who attended health centers of boroughs of 8 and 18. Then, 117 subjects, married for more than 2 years were selected through accessibility sampling. The research tools were EQ inventory (Bar-on), SQ inventory (Naseri), and marital satisfaction inventory (ENRICH). To analyze the data, correlation coefficient and multivariate regression analysis were employed.

Results: Findings suggested that spiritual intelligence could predict marital satisfaction by 10.1% and emotional intelligence 21.4%. Furthermore, among the basic elements of spiritual intelligence, patience could predict changes of marital satisfaction up to 13.5%. General mood, that is a subscale of emotional intelligence, was able of predicting changes of marital satisfaction by 21.4%. Findings indicated that the higher emotional and spiritual intelligence of people, the greater marital satisfaction of couples.

Conclusion: Considering the importance of marital satisfaction to the progress of relationship and stability of the family, it seems necessary to take advantage studies in this regard, to reinforce the unit of family.

Keywords: Spiritual Intelligence, Emotional Intelligence, Marital Satisfaction

پیش بینی رضایت زناشویی براساس هوش معنوی و هوش هیجانی

مجتبی ساتکین[✉]، علی فتحی آشتیانی^۱، فهیمه قهوه چی الحسینی^۱، سحر اله وردی^۲

[✉] مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
^۱ مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
^۲ گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۸/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱/۲۲

چکیده

مقدمه: رضایت زوجین از زندگی زناشویی از مهم‌ترین موضوعات خانواده می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رضایت زناشویی براساس هوش معنوی و هوش هیجانی انجام شده است.

روش: این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی می‌باشد. جامعه آماری کلیه مراجعه‌کنندگان متأهل به خانه‌های سلامت مناطق ۸ و ۱۸ تهران بود که حداقل دو سال از زندگی مشترکشان گذشته باشد. تعداد ۱۱۷ نفر به عنوان نمونه و به روش در دسترس انتخاب گردیدند. ابزارهای این پژوهش، پرسش‌نامه‌های هوش هیجانی بار-آن، هوش معنوی ناصری و رضایت زناشویی انریچ بودند. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده گردیده است.

یافته‌ها: نتایج نشان دادند که هوش معنوی ۱۰/۱ درصد و هوش هیجانی ۲۱/۴ درصد از تغییرات رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌نمایند. در میان مؤلفه‌های اصلی هوش معنوی، شکیبایی ۱۳/۵ درصد و در میان مؤلفه‌های اصلی هوش هیجانی، خلق کلی ۲۵/۹ درصد از تغییرات رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌نمایند. همچنین یافته‌ها نشان داد که هوش معنوی و هیجانی از عوامل مرتبط با رضایت زناشویی هستند، به نحوی که افراد دارای هوش معنوی و هوش هیجانی بالاتر، از رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد با توجه به تاثیرات گسترده‌ای که رضایت زوجین بر روابط بعدی و همچنین استحکام خانواده دارد، می‌بایست با بهره‌گیری از مطالعات مشابه و استفاده کاربردی از نتایج آن‌ها در جهت بهبود بنیان خانواده گام بلندی برداشت.

کلید واژه‌ها: هوش معنوی، هوش هیجانی، رضایت زناشویی

مقدمه

خانواده مهم ترین واحد اجتماع محسوب می‌شود که عوامل مختلفی در پایداری و استحکام آن نقش دارند. روابط زوجین و میزان رضایت مندی آن‌ها از زندگی زناشویی یکی از عوامل مهم در سرنوشت خانواده محسوب می‌شود [۱].

رضایت زناشویی یکی از گسترده ترین مفاهیم برای تبیین و نشان دادن میزان شادی و پایداری رابطه می‌باشد. رضایت زناشویی فرایندی است که در طول زندگی زوجین بوجود می‌آید، زیرا لازمه آن انطباق سلیقه‌ها، شناخت ویژگی‌های شخصیتی، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مرادده ای است. زوجینی که از نوع و سطح روابطشان راضی‌اند، توافق زیادی با یکدیگر دارند و زمان و مسائل مالی خودشان را به خوبی برنامه ریزی می‌کنند [۲]. عوامل متعددی در بروز رضایت زناشویی دخیل است، مثل کیفیت روابط قبل از ازدواج، چگونگی ازدواج، شیوه ارتباطی، شخصیت زوجین و روش برخورد با مشکلات زناشویی که از عوامل شناخته شده در این زمینه هستند. از طرفی رضایت زناشویی نیاز به تلاش زوجین دارد [۳]. در این بین هوش هیجانی و هوش معنوی از متغیرهای روانشناختی می‌باشند که در رضایت یا عدم رضایت از زندگی زناشویی تاثیرگذار می‌باشند [۴].

بار-آن [۵] هوش هیجانی را مجموعه‌ای از ظرفیت‌های شناختی، توانایی‌ها و مهارت‌هایی می‌داند که بر توانایی‌های فرد برای موفقیت، کنار آمدن با تقاضاها و فشارهای محیطی تاثیر می‌گذارد [۶]. یکی از ویژگی‌های هوش هیجانی این است که با بهبود مهارت‌های هیجانی افراد می‌توان آن را رشد و توسعه داد. به این معنا که هوش هیجانی مفهومی قابل یادگیری است. در واقع برخلاف بهره‌ی هوشی که در طول زندگی تقریباً ثابت و ایستاست، هوش هیجانی را می‌توان تغییر داد و بهبود بخشید [۷].

با توجه به پژوهش‌های انجام شده در خصوص روابط همسران، به نظر می‌رسد که مؤلفه‌های هوش هیجانی می‌توانند در رضایت زناشویی موثر باشند [۸]. روابط صمیمانه زوجین نیاز به مهارت‌های ارتباطی دارد از قبیل توجه افراد به مسایل از دید همسرشان و توانایی درک همدلانه آنچه که همسرشان تجربه نموده است و همچنین حساس و آگاه بودن از نیازهای او [۹]. در پژوهشی که اسکات و مالوف [۱۰] بر روی نمونه‌ای از همسران انجام دادند دریافتند افرادی که نمرات برتری در هوش هیجانی به دست آوردند و نیز افرادی که به همسرانشان نمرات بالایی در هوش هیجانی داده بودند به نحو معناداری از رضایت زناشویی بالاتری برخوردار بودند. حسن زاده و ساداتی‌کیادهی [۱۱] نشان دادند که هوش هیجانی پیش‌بینی کننده‌ی مهمی در موفقیت فردی، خانوادگی، اجتماعی، شغلی و تحصیلی افراد می‌باشد.

از سوی دیگر مدیریت هیجان‌ها با معنویت نیز رابطه ای لازم و ملزوم دارد. زیرا انسان تنها در پرتو کنترل و تعدیل هیجان‌های منفی و سلامت نفس که در شکل‌گیری خصلت‌های انسانی

سهم بسزایی دارد، می‌تواند به کمال خویشتن راه یابد [۱۲]. معنویت منبعی است که افراد می‌توانند در هر شرایطی همچون فقدان و اندوه از آن استفاده نموده و با سختی‌ها کنار بیایند [۱۳]. ایمونز نیز معتقد است معنویت می‌تواند شکلی از هوش تلقی شود زیرا عملکرد و سازگاری فرد را پیش بینی می‌کند و قابلیت‌هایی را مطرح می‌نماید که افراد را قادر می‌سازد به حل مسائل پرداخته و به اهداف شان دسترسی پیدا کنند [۱۴]. او برای تبیین معنویت در قالب هوش، اصطلاح هوش معنوی را به کار گرفت و آن را به عنوان کاربرد انطباقی اطلاعات معنوی با هدف تسهیل حل مسائل روزمره و دستیابی به هدف تعریف نمود [۱۲]. مطالعات نشان می‌دهند که افراد برخوردار از هوش معنوی با بیماری‌های خود بهتر کنار می‌آیند و روش‌های مقابله ای در آن‌ها قوی‌تر از سایرین است [۱۳]. ناسل [۱۵] بر این باور است که عقاید و اعمال مذهبی با نتایج مثبتی مثل بهزیستی جسمانی، هیجانی و روانشناختی، کنش درون فردی مثبت، ثبات و رضایت زناشویی و افزایش کیفیت زندگی مرتبط است. برخورداری از گرایش‌های معنوی در زندگی از رفتارهای مخرب و ناسازگار شخصی و اجتماعی جلوگیری می‌نماید. همچنین به تجربه‌ی هدفمندی، احساس رضایت و یکپارچگی شخصیتی می‌انجامد [۱۶]. هوش معنوی از طریق تقدس بخشیدن به امور روزانه یعنی تمام اموری که فرد انجام می‌دهد علاوه بر یک هدف اختصاصی یک هدف کلی و مقدس هم ایجاد می‌کند. هنگامی که یک عمل با یک هدف مقدس صورت می‌پذیرد کیفیت متفاوتی می‌یابد. ماهونی و همکاران [۱۷] دریافتند هنگامی که همسران به روابط خود جنبه مقدس می‌دهند، رضایت زناشویی بالاتر و تعارضات کمتری دارند و بهتر می‌توانند مشکلات خود را حل و فصل کنند. از آنجا که اساس زندگی موفق و سالم در گرو داشتن مناسبات رضایت بخش بین همسران است، می‌توان از طریق ایجاد مهارت‌هایی چون خودآگاهی، خودآگاهی اجتماعی، مدیریت خود و مدیریت روابط که از مؤلفه‌های هوش معنوی و هوش هیجانی می‌باشند به تقویت و نیرومندی روابط زوجین پرداخت [۱۸]. پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس هوش معنوی و هوش هیجانی انجام گرفته است.

روش

جامعه آماری این پژوهش کلیه افراد متأهل ۲۰ تا ۵۰ ساله مراجعه کننده به خانه‌های سلامت مناطق ۸ و ۱۸ شهر تهران می‌باشند که حداقل دو سال از زندگی مشترکشان سپری شده باشد. این تحقیق از نوع همبستگی می‌باشد و تعداد ۱۱۷ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

برای اجرای این پژوهش از سه پرسش‌نامه‌ی هوش هیجانی بار-آن، هوش معنوی ناصری و رضایت زناشویی انریچ استفاده شده است.

نموده‌اند. در ایران اولین بار *سلیمانیان* همبستگی درونی آزمون را برای فرم بلند ۰/۹۳ و برای فرم کوتاه ۰/۹۵ محاسبه و گزارش نموده‌اند. میزان اعتبار آزمون به روش آزمون و آزمون مجدد بین ۰/۶۵ تا ۰/۹۴، میزان همسانی درونی براساس آلفای کرونباخ ۰/۶۹ تا ۰/۹۷ و میزان توانایی تمییز و طبقه بندی ۹۰/۹ درصد است [۲۱].

در پژوهش حاضر پس از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط آزمودنی‌ها نمرات افراد در هر سه متغیر محاسبه گردید. داده‌های جمع آوری شده از پرسشنامه‌ها توسط نرم افزار SPSS و با استفاده از روش‌های آماری فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، جداول، همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیری و تحلیل واریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در این تحقیق میانگین سنی زنان برابر با ۳۳/۶۲، میانگین سنی مردان نیز برابر با ۳۵/۳۱ و میانگین سنی کلیه‌ی افراد برابر با ۳۴/۰۴ بود. همچنین در این گروه نمونه افرادی که کمتر از ۵ سال از ازدواجشان می‌گذشت، به ترتیب دارای میانگین رضایت زناشویی، هوش معنوی و هوش هیجانی ۴۸/۲۵، ۲۸۱/۷۸ و ۳۲۶ بودند. افرادی که بین ۵ تا ۱۰ سال از ازدواجشان می‌گذشت، به ترتیب دارای میانگین رضایت زناشویی، هوش معنوی و هوش هیجانی ۴۲/۷۴، ۲۸۳/۸۸ و ۳۰۹/۱۶ و افرادی که بیش از ۱۰ سال از ازدواج آن‌ها می‌گذشت، به ترتیب دارای میانگین رضایت زناشویی، هوش معنوی و هوش هیجانی ۴۳/۸۲، ۳۰۰/۹۷ و ۳۲۵/۹۷ بودند. برای بررسی متغیرهای رضایت زناشویی، هوش معنوی و هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن‌ها، میانگین و انحراف استاندارد آن‌ها به تفکیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که نتایج در جدول ۱ نشان داده شده است.

براساس داده‌های مندرج در جدول ۲ بین هوش معنوی و تمام مؤلفه‌های آن یعنی خودآگاهی متعالی، تجربه‌های معنوی، شکیبایی و بخشش و نیز هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن یعنی سازگاری، درون فردی، خلق کلی و مدیریت استرس بجز مؤلفه بین فردی با رضایت زناشویی همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. به منظور بررسی قدرت پیش‌بینی رضایت زناشویی توسط هوش معنوی از تحلیل رگرسیون استفاده شد که قبل از آن مفروضه‌های تحلیل رگرسیون در این پژوهش بررسی شدند، بدین ترتیب که نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف ($P=0/5$) و نمودارهای پراکنش باقی‌مانده‌های مدل رگرسیونی برای متغیرهای پژوهش روند سیستماتیک را نشان نداد که نرمال بودن توزیع‌ها، مورد تأیید قرار گرفت. اطلاعات مربوط به آن در جدول ۳ خلاصه شده است. همان گونه که داده‌های جدول نشان می‌دهند، میزان R^2 حاصل از ورود هوش معنوی به تحلیل، بیانگر آن است که این متغیر می‌تواند ۱۰ درصد از تغییرات رضایت زناشویی را تبیین کند. نتایج نشان می‌دهند ($F=12/98$ ، $df=1$ ، $P < 0/0001$) هوش معنوی پیش‌بینی کننده معنادار رضایت زناشویی است.

پرسشنامه هوش هیجانی: توسط *بار-آن* [۵] بر اساس تئوری وی در زمینه‌ی هوش هیجانی تهیه شده است و شامل نود ماده و پنج مؤلفه می‌باشد که نمره ترکیبی چند خرده مقیاس، نمره هر یک از این مؤلفه‌ها را تشکیل می‌دهد. بررسی اعتبار این آزمون از طریق همسانی درونی و اعتبار بازآزمایی انجام شده است. همسانی درونی با استفاده از روش آلفای کرونباخ در هفت نمونه از جمعیت‌های مختلف نشان می‌دهد که میانگین ضرایب آلفای کرونباخ برای همه خرده مقیاس‌ها بالا است. در بررسی اعتبار از طریق بازآزمایی، نتایج اولیه میانگین ضرایب اعتبار را ۰/۶۶ به دست آمد [۵]. دهسیری [۱۹] نیز اعتبار این آزمون را از روش بازآزمایی و روش آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار داد. در روش بازآزمایی، ضریب همبستگی نمرات نوبت اول و نوبت دوم که به فاصله زمانی یک ماه برای سی و پنج نفر از آزمودنی‌ها محاسبه گردید، ۰/۷۳ به دست آمد. در ضرایب اعتبار به روش آلفای کرونباخ، میانگین ضرایب آلفا برابر با ۰/۷۳ بوده است.

پرسشنامه‌ی هوش معنوی: توسط *ناصری* [۱۶] تهیه شده است. این پرسشنامه دارای ۹۷ عبارت است و چهار عامل «خودآگاهی متعالی»، «تجربه‌های معنوی»، «شکیبایی» و «بخشش» را می‌سنجد. هر آزمودنی در این پرسشنامه یک نمره کل دریافت می‌کند و در هر یک از مؤلفه‌های شکیبایی، تجربه معنوی، خودآگاهی متعالی و بخشش نیز دارای نمره اختصاصی می‌شود. هرچه نمره فرد در این آزمون بیشتر باشد نشانگر بالاتر بودن هوش معنوی او می‌باشد.

ضریب اعتبار کلی آزمون ۰/۹۸ بوده و ضریب اعتبار هر یک از عوامل ذکر شده به ترتیب برابر ۰/۹۶، ۰/۹۰، ۰/۸۶ و ۰/۸۲ می‌باشد. برای روایی این آزمون نیز از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. این پرسشنامه براساس فرهنگ غالب کشور و در یک طرح تحقیق از نوع توصیفی- همبستگی تهیه شده و مبتنی بر آن دسته از الگوهای فکری، هیجانی و رفتاری است که به نظر می‌رسد از تظاهرات اصلی هوش معنوی است.

رضایت زناشویی انریچ: این پرسشنامه به عنوان یک ابزار تحقیقی معتبر در تحقیقات متعددی برای بررسی رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به طولانی بودن سؤالات پرسشنامه فرم‌های متعددی از آن استخراج شده است که فرم اخیر، با ۴۷ سؤال و ۹ خرده مقیاس توسط *السن*، از جمله‌ی آن‌ها می‌باشد [۲۰]. مقیاس‌های این پرسش نامه عبارتند از: موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت‌های اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، اقوام و دوستان و جهت‌گیری مذهبی. کلیه خرده مقیاس‌های پرسش‌نامه انریچ، زوج‌های سازگار و ناسازگار را متمایز می‌نماید و این نشان می‌دهد که این پرسش‌نامه از روایی ملاک خوبی برخوردار است (*السن و نوور*، ۱۹۹۳، به نقل از *احمدی [۲۰]*) اعتبار فرم اخیر را با استفاده از روش ضریب آلفا ۰/۹۲ گزارش

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد مطالعه به تفکیک جنسیت

متغیرها	زن (N=۸۸)		مرد (N=۲۹)		کل افراد (N=۱۱۷)	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت زناشویی	۴۲/۶۹	۱۲/۴۸	۴۹/۹۳	۸/۷۵	۴۴/۴۹	۱۲/۰۵
خودآگاهی متعالی	۱۷۵/۲۴	۱۷/۵۹	۱۶۹/۸۶	۱۸/۷۸	۱۷۳/۹۱	۱۷/۹۶
تجربه‌های معنوی	۴۹/۵۳	۱۰/۹۹	۵۱/۶۶	۹/۳۴	۵۰/۰۶	۱۰/۶۱
شکیبایی	۴۶/۷۲	۹/۴۸	۴۷/۷۶	۹/۰۶	۴۶/۹۷	۹/۳۵
بخشش	۱۸/۹۱	۴/۰۱	۱۸/۷۲	۳/۹۵	۱۸/۸۶	۳/۹۸
هوش معنوی(کلی)	۲۸۹/۶۶	۳۴/۲۳	۲۹۱/۴۵	۳۷/۱۳	۲۹۰/۱۰	۳۴/۸۲
سازگاری	۶۱/۴۹	۸/۲۲	۶۲/۷۹	۹/۳۷	۶۱/۸۱	۸/۵۰
درون فردی	۱۰۲/۱۸	۱۶/۱۰	۱۰۹/۳۱	۱۵/۶۴	۱۰۳/۹۵	۱۶/۲۲
خلق کلی	۴۳/۷۷	۷/۲۵	۴۷/۴۱	۶/۷۴	۴۴/۶۸	۷/۲۷
مدیریت استرس	۳۶/۹۳	۱۰/۰۹	۳۸/۲۴	۹/۴۴	۳۷/۲۶	۹/۹۱
بین فردی	۷۳/۶۸	۷/۵۱	۷۰/۶۲	۸/۵۸	۷۲/۹۲	۷/۸۶
هوش هیجانی(کلی)	۳۱۶/۷۶	۳۸/۲۸	۳۲۹/۰۳	۴۰/۸۴	۳۱۹/۸۰	۳۹/۱۲

جدول ۲. جدول ضرایب همبستگی هوش معنوی و هوش هیجانی با رضایت زناشویی

متغیرها	رضایت زناشویی	سطح معناداری
هوش معنوی(کلی)	۰/۳۱۸	۰/۰۰۰۱
خودآگاهی متعالی	۰/۱۹۰	۰/۰۵
تجربه‌های معنوی	۰/۲۶۳	۰/۰۱
شکیبایی	۰/۳۶۷	۰/۰۰۰۱
بخشش	۰/۲۲۴	۰/۰۵
هوش هیجانی(کلی)	۰/۴۶۲	۰/۰۰۰۱
سازگاری	۰/۳۹۹	۰/۰۰۰۱
درون فردی	۰/۳۹۲	۰/۰۰۰۱
خلق کلی	۰/۵۰۹	۰/۰۰۰۱
مدیریت استرس	۰/۲۰۶	۰/۰۵
بین فردی	۰/۱۰۲	-

P<۰/۰۰۰۱

جدول ۳. ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون نمره رضایت زناشویی بر حسب هوش معنوی و مولفه‌های آن

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R ²	(p) F	B	(p) t
رضایت زناشویی	هوش معنوی	۰/۳۱۸	۰/۱۰۱	۱۲/۹۸ (۰/۰۰۰۱)	۰/۳۱۸	۳/۶۰ (۰/۰۰۰۱)
رضایت زناشویی	مولفه شکیبایی	۰/۳۶۷	۰/۱۳۵	۱۷/۹۳ (۰/۰۰۰۱)	۰/۳۶۷	۴/۲۳ (۰/۰۰۰۱)

جدول ۴. اطلاعات مربوط به متغیرهای خارج شده از تحلیل رگرسیون گام به گام

متغیر	Beta In	t	سطح معناداری	همبستگی جزئی
خود آگاهی متعالی	۰/۰۸۰	۰/۸۷۳	۰/۳۸۴	۰/۰۸۲
تجربه‌های معنوی	۰/۱۴۹	۱/۶۰	۰/۱۱۰	۰/۱۴۹
بخشش	۰/۱۳۰	۱/۴۴	۰/۱۵۲	۰/۱۳۴

جدول ۵. ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون نمره رضایت زناشویی بر حسب هوش هیجانی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	R	R ²	(p) F	β	(p) t
رضایت زناشویی	هوش هیجانی	۰/۴۶۲	۰/۲۱۴	۳۱/۲۹ (۰/۰۰۰۱)	۰/۴۶۲	۵/۵۹ (۰/۰۰۰۱)
رضایت زناشویی	مولفه خلق کلی	۰/۵۰۹	۰/۲۵۹	۴۰/۱۱ (۰/۰۰۰۱)	۰/۵۰۹	۶/۳۳ (۰/۰۰۰۱)

جدول ۶. اطلاعات مربوط به متغیرهای خارج شده از تحلیل رگرسیون گام به گام

متغیر	Beta In	t	سطح معناداری	همبستگی جزئی
سازگاری	۰/۱۱۶	۱/۰۹	۰/۲۷۴	۰/۱۰۲
درون فردی	۰/۲۰۵	۱/۷۶	۰/۰۸۱	۰/۱۶۳
مدیریت استرس	-۰/۰۳۲	-۰/۳۵	۰/۷۲۳	-۰/۰۳۳
بین فردی	-۰/۱۱۹	-۱/۳۷	۰/۱۷۳	-۰/۱۲۷

هوش معنوی بالا برخوردارند، انعطاف پذیرند و درجه بالایی از هوشیاری نسبت به خویشتن را دارند و توانایی آنان برای رویارویی با مشکلات و حل مساله زندگی روزمره بالا است و رضایت بیش تری از زندگی دارند [۲۰]. این نتیجه با یافته‌های حاصل از مطالعات سلمن و همکاران [۲۴]، بویکین [۲۵]، رقیب و سیادت [۲۶] و یعقوبی و همکاران [۲۷] همسو است.

همچنین از بین چهار مؤلفه‌ی هوش معنوی یعنی خودآگاهی متعالی، تجربه‌های معنوی، شکیبایی و بخشش، مؤلفه‌ی شکیبایی معنادار بود و این بدان معناست که فقط مؤلفه‌ی شکیبایی پیش بینی کننده‌ی مناسبی برای رضایت زناشویی می باشد که می تواند از ناشی از انعطاف پذیری بیشتر افرادی که در این مؤلفه پیشرو هستند باشد. نتایج به دست آمده با مطالعه داوودی و همکاران [۲۸] همسو می‌باشد.

همچنین یافته‌ها نشان داد که هوش هیجانی نیز پیش‌بینی کننده‌ی مناسبی برای رضایت زناشویی می‌باشد. زوجین در جامعه امروزی برای برقراری و حفظ روابط صمیمی و درک احساسات از جانب همسرشان به مشکلات فراگیر و متعددی دچارند. بدیهی است که کمبودهای موجود در کفایت‌های عاطفی و هیجانی همسران در کنار عوامل متعدد دیگر، اثرات نامطلوب بر زندگی مشترک آن‌ها می‌گذارد [۲۹]، بنابراین روابط زوجین نیاز به مهارت‌های ارتباطی از قبیل توجه افراد به مسائل از دید همسرشان و توانایی درک همدلانه آنچه که همسرشان تجربه نموده است و حساس و آگاه بودن به نیازهای او دارند [۳۰]. در واقع افرادی که توانایی خود مهارت‌گری و تنظیم هیجانات خود را دارند، حتی در موقعیت‌های دشوار و پرفشار نیز در تعامل با همسرشان و برقراری یک ارتباط خوب موفق‌ترند [۳۱] و این امر منجر به افزایش رضایت زناشویی خواهد شد. این نتایج با اطلاعات به دست آمده از مطالعات بریکر [۳۲]، زارعی [۳۳]، یوسفی و پور یاسین [۳۴]، فروغی و همکاران [۳۵]، مردی [۳۶]، امینی‌ها [۳۷]، عبداللهی و همکاران [۳۸]، رحمانی و قیصری پور [۳۹]، یوسفی و ادهمیان [۴۰]، مکتبی و همکاران [۴۱]، حربی [۴۲]، برجلی و همکاران [۴۳] و خداوندی راه‌دانه [۴۴] همسو می‌باشد، اما با یافته‌های رجبی و شهبازی [۴۵] همسو نمی‌باشد.

مطالعه حاضر مانند همه پژوهش‌ها با بعضی محدودیت‌ها و مشکلاتی روبرو بوده است. برای مثال یکی از مشکلات این پژوهش این بود که نمونه مورد نظر از خانه‌های سلامت انتخاب شدند که به دلیل مسائل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مختلف مانند ارائه‌ی خدمات رایگان به افراد، شناخته شده نبودن برای همه افراد جامعه و ممکن است مکان مناسبی برای انتخاب جامعه آماری در این تحقیق نبوده باشد، و این موضوع تعمیم پذیری یافته‌های فوق را با محدودیت روبرو می‌کند، همچنین لازم است کنترل برخی متغیرها از قبیل میزان تحصیلات،

همچنین برای بررسی قدرت پیش بینی رضایت زناشویی توسط مؤلفه‌های هوش معنوی (خودآگاهی متعالی، تجربه‌های معنوی، شکیبایی و بخشش)، نیز از تحلیل رگرسیون استفاده شد، همان گونه که داده‌ها نشان می‌دهند، از میان مؤلفه‌های هوش معنوی، شکیبایی به تنهایی ۱۳/۵ درصد از تغییرات رضایت زناشویی را پیش‌بینی کرد.

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای مؤلفه‌های هوش معنوی در جدول ۴ خلاصه شده است.

در ادامه نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون هوش هیجانی در پیش بینی رضایت زناشویی نشان دادند که هوش هیجانی می‌تواند ۲۱ درصد از تغییرات رضایت زناشویی را تبیین کند (جدول ۴). از بین مؤلفه‌های هوش هیجانی (سازگاری، درون فردی، خلق کلی، مدیریت استرس و بین فردی) مؤلفه‌ی خلق کلی هوش، ۲۵/۹ درصد از تغییرات متغیر ملاک (رضایت زناشویی) را پیش‌بینی کرد.

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای مؤلفه‌های هوش هیجانی در جدول ۶ خلاصه شده است.

بحث

از آنجایی که هوش معنوی، یکی از مفاهیم جدید در ادبیات آکادمیک روانشناسی می‌باشد لازم است علاوه بر توصیف مفهوم هوش معنوی و بررسی آن بر اساس مبانی نظری، رابطه آن با سایر مؤلفه‌ها نیز مورد پژوهش قرار گیرد، بنابراین مطالعه حاضر با هدف پیش بینی رضایت زناشویی با استفاده از هوش معنوی و هیجانی انجام گرفت.

نتایج این پژوهش نشان داد که هوش معنوی، رضایت زناشویی را به طور مثبت پیش‌بینی می‌نماید. معنویت نقش مهمی در رضایت زناشویی دارد، به این ترتیب که عقاید و اعمال مذهبی از لحاظ درون فردی، فرد را قادر می‌سازد که از جهت فیزیولوژیکی، شناختی و عاطفی خشم خود را کنترل کند و به او کمک کند که مسئولیت اعمال خود را در تعارض‌ها بپذیرد. از لحاظ بین فردی، اعمال مذهبی شرایطی ایجاد می‌کند که فرد در هنگام خشم به خدا توجه کند و حمایتی برای هر دو زوج ایجاد می‌کند که از تعارض با یکدیگر اجتناب کنند. از این رو ارتباط با خدا یک نقش تعاملی و جبرانی در رابطه با روابط زناشویی دارد و معنویت که سیستم سازمان‌یافته‌ای از باورها شامل ارزش‌های اخلاقی، رسومات، مشارکت در جامعه دینی برای اعتقاد راسخ‌تر به خدا یا یک قدرت برتر است و باورهای مذهبی، شیوه مؤثری برای مقابله با مصائب، تجارب دردناک است که در زمان مشکلات و ناراحتی‌ها، بر چگونگی روابط انسانی اثر می‌گذارد [۲۲]، بنابراین زندگی معنوی با اتکا به هسته‌ی درونی که بازتابی از نگرش و نگاه فرد به دنیا و پیرامون است، سهم معناداری در پیش‌بینی رضایت از زندگی زناشویی دارد [۲۳] و افرادی که از

مشاوره‌ای مراکز مربوطه می‌باشد. همچنین با توجه به اینکه پژوهش حاضر فقط به بررسی ارتباط بین مولفه‌های فوق پرداخته لازم است توصیه می‌شود در مطالعات بعدی، به ابعاد بالینی و آموزشی هر یک از عوامل موثر در رضایت زناشویی نیز توجه شود.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از کلیه افرادی که در این مطالعه شرکت داشتند و همچنین مراکز خانه‌های سلامت که امکان انجام پژوهش را فراهم نمودند تشکر می‌شود.

منابع

- Keshavarz A, Babadee A, Asgari K. The relationship between personality traits and marital satisfaction in sex with married men seeking diverse city Third National Congress of Family Pathology; Tehran; 2008. [Persian]
- Greiff A. Characteristics of families that function well. J Fam Issues. 2000;21(8):948-62.
- Patrick S, Sells J, Giordano F, Tollerud T. Intimacy, differentiation, and personality variables as predictors of marital satisfaction. Fam J. 2007;15(4):359-67.
- Hosyndokht A, Fathi-Ashtiani A, Taghizadeh M. Spiritual intelligence and spiritual well-being and quality of life and sexual satisfaction J Psychol Relig. 2013;6(2):57-74.
- Bar-On R, Parker J. The handbook of emotional intelligence: Theory, development, assessment, and application at home, school, and in the workplace: Jossey-Bass; 2000.
- Seif A. Educational Psychology (psychology of learning and teaching). 39th ed. Tehran: Agah Publication; 2000.
- Aghayari S, Sharifi Daramadi P. Emotional intelligence enterprise. Esfahan: Sepahan publication; 2007.[Persian]
- Borjali A, Mahanyan Khamenei M, Salimi zadeh M. Examined the relationship between emotional intelligence and marital satisfaction. J Psychol. 2006;10(3):308-20.
- Gottman J, Porterfield A. Communicative competence in the nonverbal behavior of married couples. J Marriage Fam. 1981:817-24.
- Schutte N, Malouff J, Bobik C, Coston T, Greeson C, Jedlicka C, et al. Emotional intelligence and interpersonal relations. J Soc Psychol. 2001; 141(4):523-36.
- Hassanzadeh R, Sadat-Kyadehy S. EQ (manages feeling, emotion and excitement). Tehran: Psychology Press; 2009. [Persian]
- Sharifi F. Examined the effectiveness of the components of spiritual intelligence and emotional intelligence training school. Iran University of Medical Sciences[Dissertation]. Tehran: Psychiatric Institute; 2010. [Persian]
- Ghobari-Bonab B, Salimi M, Selyany L, Nouri-Moghadam S. Spiritual intelligence Modern Religious Thought. (2007; 3(10):125-47.[Persian]
- Amram JY. Intelligence Beyond IQ: The contribution of emotional and spiritual intelligences effective business leadership, Institute of Transpersonal Psychology; 2005.
- Nasel D. Spiritual Orientation in Relation to spiritual Intelligence :A Consideration of traditional christianity and New Age/individualistic spirituality [Dissertation]. Australia: The University of South Australia; 2004.
- Nasseri E. The concept of making the instrument to measure the components of spiritual intelligence Tehran: Allameh Tabataba'i University 2008.[Persian]
- Mahoney A, Pargament K, Jewell T, Swank A, Scott E, Emery E, et al. Marriage and the spiritual realm: The role of proximal and distal religious constructs in marital functioning. J Fam Psychol. 1999; 13(3):321.
- Rahmani M, Gheissari Poor S. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction in couples aged 30-50 in Tehran Abstracts for the Second National Congress of Family Pathology; 2006.
- Dehshiri G. Emotional Intelligence Test Construction and Standardization of rain. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 2003.
- Ahmadi K, Fathi-Ashtiani A, Arabnia A. The relationship between religion and marital changes J Fam Res. 2006; 2(5):55-67.[Persian]
- Soleimani H. Application of marital satisfaction questionnaires. Tehran: Hosh Azmoon; 1994.
- Manzagi F, Shifi-Abadi A, Sodani M. Effects of association and religious attitudes on improving marital satisfaction. Behav Sci Res. 2012; 10(1):30-7.
- ABdolmanafy A, Besharat M. The mediating role of angry rumination on anger and depression in depressed patients with external locus of control. J Behav Sci. 2013; 2(24):173-80.[Persian]
- Selman V, Selman R, Selman J, Selman E. Spiritual intelligence/ Quotient. American University: Washington, DC; 2005.
- Boykin E. Successful teenage marriages: A Qualitative study of How some couples Have made it work: Falls church. Virginia; 2004.
- Raghib M, Seadat A. Examined the role of

intelligence in a meaningful spiritual life[Dissertation]. Isfahan: Isfahan University; 2009.

27. Yaghobi H, Akbari Zardkhaneh S, Vaghar M. 87 1386-Mental health status of students in universities under the Ministry of Science, Research and Technology. The report of the Central Advisory Office of the Ministry of Science, Research and Technology; 2008.

28. Davoodi H, Madani M, Gyvaky E, editors .The relationship between marital satisfaction and love women. Third National Congress of Family Pathology. Tehran: Beheshti University ; 2008

29. Mehrabian A. Beyond IQ: Broad based measurement of individual success potential or emotional intelligence .Genet Soc Gen Psychol Monogr. 2000; 126(2):102-33.

30. Gottman Y, proterfield A. Communicative competence in nonverbal of married couples. J Marriage Fam. 1976;43:817-24.

31. Schutte N, Malouff J. Emotional intelligence and interpersonal relation. J Soc Psychol. 2001; 14(14): 523-36.

32. Bricker D. The link between marital satisfaction and emotional intelligence[Dissertation]: University of Johannesburg; 2008.

33. Zarei E. Who studied the relationship between emotional intelligence and marital satisfaction in Bandar Abbas. Family Pathology Congress Abstracts. Iran; 2010 .[Persian]

34. Yousefi F, Pouryasin Z, editors. Examined the mediating role of emotional intelligence in the relationship between marital satisfaction and life satisfaction in the married group of city teachers. 4th Family Pathology Congress Abstracts. Iran; 2010.[Persian]

35. Foroughi A, Hosseiniyan S, Yazdi S. The relationship between the components of emotional intelligence and marital satisfaction among hospital staff. J Consul Fresh. 2008; 7(26):25-35.[Persian]

36. Mardi M. Examined the relationship between emotional intelligence and marital satisfaction in the idea of town residents[Dissertation]: Tehran:

Islamic Azad University of Roudehen; 2007.[Persian]

37. Amineha A. Emotional intelligence as a predictor of marital adjustment. Abstracts for the Second National Congress of Family Pathology. Iran; 2006.[Persian]

38. Abdollahi M, Gholami J, Sarafranz M, editors. Effect of emotional intelligence and coping styles on marital satisfaction living in the city of Karaj. Abstracts for the Second National Congress of Family Pathology. Iran; 2006.[Persian]

39. Rahmani M, Gheissari Poor S, editors. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction in couples aged 30-50 in Tehran. Abstracts for the Second National Congress of Family Pathology. Iran; 2006. [Persian]

40. Yousefi R, Adhmyan E. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction. Family pathology in the second congress abstracts. Iran; 2006.[Persian]

41. Maktabi G, Davari K, Kordezangeneh R, editors. Evaluation of simple and multiple relationships between emotional intelligence and marital conflict and marital satisfaction. 2nd Family Pathology Congress Abstracts; 2006 .[Persian]

42. Harbi V. The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction[Dissertation]. Tehran: Islamic Azad University of Roudehen ;2006 .[Persian]

43. Borjali A, Mahanyan Khamenei M, Salimi zadeh M. Examined the relationship between emotional intelligence and marital satisfaction. J Psychol. 2006; 10(3):308-20. [Persian]

44. khodavandi R. Examined the impact of emotional intelligence on marital satisfaction and its relation to the value of women[Dissertation]. Tehran: Shahid Beheshti University; 2010.[Persian]

45. Rajabi G, Shahbazi M. The relationship between emotional intelligence and assertiveness and marital satisfaction in married teacher education city of Masjed Soleiman: Controlling years of marriage. 2nd Family Pathology Congress Abstracts. Iran; 2006. [Persian]